

Мукачівський державний університет
Кафедра психології
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання
Мукачівська міська рада
Малопольський державний університет імені Вітольда Пілецького в м.
Освенцім
Поморська академія у Слупську

**Akademia
Pomorska
w Słupsku**

СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПРОФЕСІОНАЛА У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево

12 – 13 т р а в н я 2 0 2 2 р.

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 11

Становлення особистості професіонала у постковідному просторі :
збірник тез доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачеве). Мукачеве : Вид-во МДУ, 2022. 199 с

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Становлення особистості професіонала у постковідному просторі». Учасниками конференції розглянуто проблеми становлення особистості професіонала у постковідному просторі з метою вироблення рекомендацій та реалізації комплексного наукового підходу щодо підвищення соціально-адаптаційних компетентностей особистості у професійній сфері; поширення проблематики прикладних досліджень у психолого-педагогічній сфері; вивчення особливостей формування та розвитку професійно значущих особистісних якостей.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Теличко Н. В. – д.пед.наук, професор

Корнієнко І.О. – д. психол. наук, професор;

Брецько І.І. – канд.психол.наук, доцент;

Воронова О.Ю. – канд. психол. наук, доцент;

Кравченко Т.М. – доктор філософії;

Бучмей І.І. – провідний фахівець кафедри психології.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

Лосієвська О. Г., Ляшко А. О. Сімейна медіація як альтернативний спосіб вирішення суперечок.....	58
Марценюк М.О. Моделі супроводу навчання студентів з інвалідністю.....	60
Марценюк М.О., Богдан Ю.В. Дослідження рівня розвитку асертивності підлітків.....	62
Марценюк М.О., Васько Х.І. Формування психологічних чинників булінгу серед учнів підліткового віку.....	64
Марценюк М.О., Мерчук-Тарасова Ю.В. Функції і специфіка передшлюбного періоду в життєвому циклі сім'ї.....	67
Пелешенко О.В., Ільченко О.В. Селфхарм. Аутоагресивна поведінка – проблема сучасності.....	69
Подорожний В.Г., Нетичук Ю.М. теоретичний аналіз феномену відчуження у студентському віці.....	71
Прокопович Л.С. Мовне вираження емоцій у романі т. П'янкової «чужі гріхи».....	73
Столяренко О. Б., Куриця А.І. Професійне самовизначення учнівської молоді в умовах сучасної сільської школи.....	75
Фенчак Л.М. Детермінанти оновлення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів.....	77
Штих І.І., Динис А.В. Запобігання булінгу в закладах освіти: психолого – педагогічний аспект.....	79
Штих І.І., Дудаш К.М. Дослідження міжкультурної компетентності особистості: теоретичний аспект.....	81
Щербан Т.Д., Варга В.С., Кисляк Н.С. Особливості прояву тривожності у старшокласників.....	83
Щербан Т.Д., Брецько І.І., Халаїм О.А. Виникнення образи у особистості, як деструктивна форма поведінки.....	85
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЧНО-СОЦІАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ	88
СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У ПОСТКОВІДНОМУ ПРОСТОРІ	
Алмашій І.І. Екоспрямованість в управлінні колективом.....	88
Бабатіна С.І. Особливості психологічної стійкості особистості у зрушеній системі життєздійснення.....	89
Барчі Б. В., Гичка І. А. Особливості психологічного стану здобувачів освіти в період дистанційного навчання.....	91
Барчі Б. В., Митровці В.М. Психологічний самозахист в кризових ситуаціях.....	93
Барчі Б. В., Скиба В.М. Психологічне благополуччя в період пандемії.....	95
Bidasiuk N. V. Preparing graduate students to online job interview.....	98
Воронова О.Ю., Біша Х.В., До проблеми самореалізації молоді в освітньому процесі.....	100
Галецька І. І., Кліманська М. Б., Перун М. Б., Кліманська Л. Д. Дистанційне навчання як норма реальності.....	102
Горшкова Г. В. Особистісне зростання майбутніх вчителів-логопедів у постковідному освітньому просторі.....	104
Коломієць Л. І. , Гринчак Ю. В. Емпіричні показники оптимізму осіб юнацького віку.....	106
Корнієнко І.О. Посттравматичний стресовий розлад в наслідок пандемії у медичних працівників.....	108
Моргун А.В. Завдання та принципи побудови бібліотерапевтичного процесу.....	109
Педоренко В.М. Особливості мотивації навчальної діяльності студентів у постковідний період.....	111
Пелешенко О.В., Іванова К.І. Вплив особистісної тривожності на процес адаптації у зв'язку з запровадженням дистанційного навчання під час пандемії covid-19.....	113

ФУНКЦІ І СПЕЦИФІКА ПЕРЕДШЛЮБНОГО ПЕРІОДУ В ЖИТТЄВОМУ ЦИКЛІ СІМ'Ї

У вітчизняній психологічній літературі проблема дошлюбного періоду в життєвому циклі сім'ї та виборі супутника життя недостатньо вивчена та описана. Серед найбільш відомих теорій можна назвати теоретичну модель співвідношення процесів міжособистісного сприйняття й динаміки дошлюбних відносин М. Абалакіної. На поетапний розвиток стосунків між чоловіком та жінкою вказувала також Т. Б. Василець. Відомим дослідником шлюбно-сімейних відносин є Л. Бурлачук, Л. Коростильова, Л. Шнейдер, А. Добрович, О. Кляпець. Трансформацію соціально-моральних установок молоді стосовно шлюбу та дошлюбних інтимних стосунків вивчав С. І. Голод. Процес вибору шлюбного партнера досліджували М. М. Обозов й А. М. Обозова; висвітлення різноманітних типів функціонування подружніх відносин – Г. П. Андрух, В. В. Кришталь.

У формуванні подружньої пари розрізняють два періоди: дошлюбний (до прийняття парою рішення про вступ у шлюб) і передшлюбний (до укладення шлюбного союзу).

Будь-які передшлюбні відносини починаються з вибору партнера. Ця проблема різними авторами розглядається по-різному. Психологи протягом багатьох років намагалися розібратися, яким чином люди вибирають шлюбного партнера, проте єдиним збірним узагальненням може стати визнання того, що цей процес набагато складніше, ніж здається на перший погляд.

Найбільш поширеними на сьогодні зарубіжними теоріями вибору партнера є декілька, а саме:

- *Психоаналітичної теорії З. Фрейда* про потяг, який діти відчують до батьків протилежної статі.

- *Теорія комплементарних (додаткових) потреб Р. Уінча* ґрунтується на старому як світ принципі, що стверджує, що протилежності притягуються.

- *Інструментальна теорія підбору подружжя, розроблена Р. Сентерсом*, також приділяє першочергову увагу задоволенню потреб, але при цьому стверджує, що одні потреби важливіше, ніж інші, деякі з них є більш притаманними чоловікам, ніж жінкам, і навпаки.

- *Теорія «фільтрів» А. Керкгоффа і К. Девіса*, ідея якої полягає в існуванні декількох стадій в процесі вибору шлюбного партнера.

- *«Кругова теорія любові» А. Рейса* пояснює механізм вибору шлюбного партнера через реалізацію чотирьох послідовних, взаємопов'язаних процесів [3].

Німецький вчений Р. Зідлер також вважає, що у більшості людей в європейських промислово розвинених країнах наміру вступити в шлюб

передуює тривалий процес орієнтації та соціокультурної налаштування на шлюб і сім'ю.

Вибір шлюбного партнера можна уявити, на думку Р. Зідлер, як процес фільтрації. Спочатку визначається категорія соціально відповідних партнерів, для людини в його соціальному середовищі це відбувається майже непомітно. Потім здійснюється специфічний вибір з сукупності можливих партнерів відповідно до психологічними, сексуально-еротичними і естетичними механізмами. При цьому велике значення надається враженням, винесеним з рідної сім'ї, освіти та ранньої професійній кар'єрі молодих людей.

У вітчизняній психології дошлюбних відносин розглядаються в руслі діяльнісного підходу. Провідним є положення про те, що сприйняття, пізнання і оцінка іншої людини здійснюються в процесі реальної взаємодії з ним і обумовлені параметрами цієї взаємодії в тій же мірі, як і властивостями суб'єкта і об'єкта взаємодії. Зазвичай під спільною діяльністю розуміють діяльність предметну, в предбрачній же парі безпосередній предмет діяльності, як правило, відсутня. Однак спільної є, наприклад, діяльність партнерів, спрямована на задоволення потреб один одного. У дошлюбній парі вона здійснюється головним чином в рекреаційній сфері. Природно, що діяльнісний контекст міжособистісного сприйняття тут отримує специфічну інтерпретацію: мова йде не стільки про спільну діяльність як чинник, що визначає структуру і динаміку цього процесу, скільки про вплив на нього розвитку, динаміки відносин між партнерами.

Результати багатьох досліджень показали, що сукупність передшлюбних факторів суттєво впливає на успішність адаптації подружжя в перші роки спільного життя, на міцність шлюбу або ймовірність розлучення. В сімейної психології виділяють наступні чинники [2].

- *Особистісна характеристика учасників, їх загальна культура і моральні установки.* Це підтверджують численні дослідження в рамках вивчення міжособистісної атракції. Аналіз цих досліджень представлений в роботах Л. Я. Гозмана. Особистість самого суб'єкта багато в чому обумовлює і характер якостей «ідеального образу» особи протилежної статі, яку він вважає кращою за інших.

- *Особистісна зрілість* - можливість і здатність особистості самостійно приймати важливі життєві рішення, в тому числі і пов'язані з передшлюбними відносинами і шлюбом.

- *Самооцінка і самоприйняття.* Самооцінка є сприйняття себе в оціночних категоріях типу «хороший - поганий», «добрий - злий» і т.д. Самоприйняття тісно пов'язане з самооцінкою, але змістовно відрізняється від неї. Воно є аналогом душевної гармонії і означає відсутність внутрішньоособистісних конфліктів і задоволеність собою.

- *Початкові уявлення і ідеалізація в дошлюбній поведінці.* Відзначається, що ще до укладення шлюбу уявлення утворюються як певні еталони і норми, дотримання яких програмується. Як правило, це ті уявлення, які породжуються середовищем і відображають се особливості.

Тож, специфіка дошлюбного періоду дозволяє сформулювати його основні функції:

- 1) нагромадження спільних вражень і переживань;
- 2) більш глибоке пізнання один одного й паралельне уточнення та перевірка ухваленого рішення про можливість сімейного життя;
- 3) проектування майбутнього сімейного життя [1; 2].

Література

1. Посисоев Н.Н. Основи психології сям'ї и сімейного консультування М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. — 328 с.
2. Федоренко Р. П. Психологія сім'ї [Текст]: навчальний посібник – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 364 с.
3. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник– Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. – 136 с.

УДК 159.9

ПЕЛЕШЕНКО О.В., ІЛЬЧЕНКО О.В.
*Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля*

СЕЛФХАРМ. АУТОАГРЕСИВНА ПОВЕДІНКА – ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ

Значне зростання чисельності агресивних молодих людей, схильних до прояву жорстокості та насильства, свідчить про те, що це питання є актуальним в сучасному суспільстві. Аутоагресивна суїцидальна поведінка являє собою такий набір дій, мета яких шкода власному здоров'ю (психічному, фізичному). Селфхарм або самоушкодження носить офіційну назву – несуйцидальне самоушкодження. Визначення терміну «несуйцидальне самоушкодження» говорить про те, що відбувається без наміру вчинити самогубство. Селфхарм – це усвідомлена поведінка особистості, комплекс дій аутоагресивного характеру (форма девіантної поведінки, що характеризується вчиненням агресивних дій щодо себе), з метою заподіяння шкоди власному тілу. Аутоагресивна поведінка пов'язана не тільки з фізичними самоушкодженнями, каліцтва можуть мати як фізичний, так і психічний, психологічний характер.

Аутоагресивну поведінку наприкінці ХІХ століття почали вивчати американські лікарі Джордж Гульд та Уолтер Пайл, вони описали кілька випадків аутоагресії серед молодих жінок – пацієнтки регулярно втикали у шкіру голки та шпильки. У ХХ столітті психологи та психіатри почали розглядати селфхарм як самостійний розлад [1].

Більшість психологів розглядає аутоагресивну поведінку як неадаптивну копінг-стратегію – спосіб справлятися зі стресом, який допомагає лише ненадовго, маскуючи найгостріші прояви основної проблеми. Міжнародна класифікація хвороб включає селфхарм у розділ «Зовнішні причини захворюваності та смертності». Також, у Міжнародній класифікації хвороб зазначено, що селфхарм – це не тільки порізи (каттинг), опіки та удари,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>